

JEZIČNA POLITIKA

Europska unija u okviru svojih je nastojanja za promicanje mobilnosti i međukulturnog razumijevanja učenje jezika postavila kao prioritet te u tom području financira brojne programe i projekte. S gledišta EU-a višjezičnost je važan element europske konkurentnosti. Zato je jedan od ciljeva jezične politike EU-a da svi građani Europe, osim materinskim, vladaju još dvama jezicima.

PРАВНА OSNOVA

U Europi je jezična raznolikost dio svakodnevice. Jezici su sastavan dio europskog identiteta i najizravniji izraz kulture. U Europskoj uniji, utemeljenoj na načelu „Ujedinjena u raznolikosti”, za pojedince, organizacije i poduzeća važno je da mogu komunicirati na nekoliko jezika. Jezici su također od presudne važnosti za poštovanje kulturne i jezične raznolikosti u EU-u.

Poštovanje jezične raznolikosti temeljna je vrijednost EU-a, kao i poštovanje pojedinca te otvorenost prema drugim kulturama. Te su ideje uvrštene i u preambulu Ugovora o Europskoj uniji, u kojoj se navodi da je nadahnuta europskim kulturnim, vjerskim i humanističkim nasljeđem te da potvrđuje svoju privrženost načelima slobode, demokracije i poštovanja ljudskih prava. U članku 2. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) znatna se važnost pridaje poštovanju ljudskih prava i nediskriminaciji, dok se u članku 3. navodi da EU „poštuje svoju bogatu kulturnu i jezičnu raznolikost”. U članku 165. stavku 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) naglašava se da su „ciljevi djelovanja Unije razvoj europske dimenzije u obrazovanju, osobito nastavom i popularizacijom jezika država članica”, pri čemu se u potpunosti poštuje kulturna i jezična raznolikost (članak 165. stavak 1. UFEU-a).

U skladu s Poveljom EU-a o temeljnim pravima, koja je donesena 2000. i koja je Ugovorom iz Lisabona postala pravno obvezujućom, zabranjuje se diskriminacija na temelju jezika (članak 21.) i obvezuje se Unija na poštovanje jezične raznolikosti (članak 22.).

Prva uredba iz 1958., kojom je određeno koje će jezike koristiti nekadašnja Europska ekonomska zajednica^[1], mijenjala se ulaskom novih država u EU te su njome, zajedno s člankom 55. stavkom 1. UEU-a, utvrđeni službeni jezici EU-a^[2]. U skladu s člankom 24.

[1]SL L 17. 6.10.1958., str. 385.

[2]EU ima 24 službena jezika: bugarski, češki, danski, engleski, estonski, finski, francuski, grčki, hrvatski, irski, latvijski, litavski, mađarski, malteški, nizozemski, njemački, poljski, portugalski, rumunjski, slovački, slovenski, španjolski, švedski i talijanski jezik.

UFEU-a svaki se građanin EU-a može u pisanom obliku obratiti bilo kojoj instituciji ili tijelu EU-a na jednom od tih jezika i dobiti odgovor na tom istom jeziku.

CILJEVI

Jezična politika EU-a temelji se na poštovanju jezične raznolikosti svih država članica i na poticanju međukulturnog dijaloga diljem Unije. Kako bi se uzajamno poštovanje provelo u praksi, EU potiče poučavanje i učenje stranih jezika te mobilnost svih građana u sklopu specijaliziranih programa obrazovanja i strukovnog osposobljavanja. Poznavanje stranih jezika smatra se jednom od osnovnih vještina koju svi građani EU-a trebaju steći kako bi imali veće mogućnosti za obrazovanje i zapošljavanje. Osim toga, EU radi s državama članicama na zaštiti manjina na temelju Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima Vijeća Europe.

Komisija je u svojem doprinosu Socijalnom samitu održanom 17. studenog 2017. u Göteborgu predstavila ideju europskog prostora obrazovanja, prema kojoj bi do 2025. postalo uobičajeno da „ljudi osim materinskog govore još dva jezika” (COM(2017)0673). Nakon Socijalnog samita Komisija je objavila Prijedlog preporuke Vijeća o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika (COM(2018)0272).

POSTIGNUĆA

A. Razvoj politike i potpora jezičnom istraživanju

1. Usporedivost podataka o jezičnim kompetencijama

Komisija je 2005. objavila Komunikaciju Europskom parlamentu i Vijeću o europskom pokazatelju jezičnih kompetencija ([COM\(2005\)0356](#)), instrumentu za mjerenje ukupnih jezičnih kompetencija u svim državama članicama. Njegov je okvir Komisija izložila u svojoj komunikaciji koja je donesena 13. travnja 2007. ([COM\(2007\)0184](#)). Prema komunikaciji Komisije iz 2005., „cilj je pokazatelja mjeriti ukupne kompetencije u stranim jezicima u svakoj državi članici”. Uz pomoć tog pokazatelja moći će se utvrditi funkcioniraju li mjere za ostvarenje formule „materinski jezik + dva”, zahvaljujući usporedivim podacima o jezičnim kompetencijama u svim državama članicama. Osnovan je savjetodavni odbor koji je 2011. objavio rezultate prvog provedenog istraživanja, koje je pokazalo potrebu za boljom provedbom strategije za učenje jezika u školama.

2. ECML i Mercator

EU podupire dva centra za istraživanje jezika: Europski centar za suvremene jezike (ECML) i Europski istraživački centar za višejezičnost i učenje jezika (Mercator). ECML potiče izvrsnost i inovacije u učenju jezika te pomaže Europljanima da na učinkovitiji način uče jezike. Njegovi su glavni ciljevi pomoći državama članicama u provedbi učinkovitih politika poučavanja jezika tako što se usredotočuje na učenje i poučavanje jezika, promicanje dijaloga i razmjenu najboljih praksi te pružanje podrške mrežama i istraživačkim projektima povezanim s programom. Mercator je dio mreže pet istraživačkih i dokumentacijskih centara te je specijaliziran za regionalne i manjinske jezike u okviru Europske unije.

3. Europski magisterij iz prevođenja

Europski magisterij iz prevođenja oznaka je kvalitete za sveučilišne prevoditeljske programe koji zadovoljavaju dogovorene profesionalne standarde i tržišne zahtjeve. Njegov je glavni cilj poboljšati kvalitetu osposobljavanja prevoditelja te izrazito kvalificirane pojedince potaknuti na rad u struci u Uniji. Njime se želi poboljšati status prevoditeljske struke u EU-u.

B. Akcijski programi

1. Program Erasmus+

[Erasmus+](#) program je EU-a za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport za razdoblje od 2014. do 2020. Jedan od konkretnih ciljeva programa promicanje je učenja jezika i jezične raznolikosti. U [programskom vodiču Erasmus+ za 2019.](#) navodi se da se „mogućnostima otvorenima za pružanje jezične potpore namjerava povećati uspješnost i učinkovitost mobilnosti, poboljšati uspjeh u učenju te na taj način doprinijeti konkretnim ciljevima programa.” (str. 9.). Sudionicima u aktivnostima u području mobilnosti nudi se jezična podrška preko [internetske jezične potpore Erasmus+](#) kako bi naučili jezik zemlje domaćina. Programom Erasmus+ potiče se suradnja u cilju inovacija i razmjene dobrih praksi s pomoću partnerstava u području poučavanja i učenja jezika. Osim toga, korisnicima partnerstva koji organiziraju dugoročne aktivnosti osposobljavanja i poučavanja za osoblje, mlade radnike i učenike mogu se pružiti financijska sredstva za jezičnu podršku kada je to potrebno. Programom Erasmus + također se svake godine financiraju brojni projekti kojima se podupire poučavanje i učenje znakovnih jezika te promiču osviještenost o jezičnoj raznolikosti i zaštita manjinskih jezika.

[Prijedlog Komisije](#) za uspostavu novog programa koji će naslijediti taj program (2021. – 2027.) objavljen je u svibnju 2018. ([COM\(2018\)0367](#)) nakon Socijalnog samita održanog 2017. u Göteborgu. Cilj je prijedloga poboljšati učenje jezika, osobito većim korištenjem internetskih alata. U okviru ključne mjere 1 podržavaju se „mogućnosti učenja jezika, uključujući one kojima se podupiru aktivnosti mobilnosti”.

2. Program Kreativna Europa

U okviru [potprograma Kultura](#) programa Kreativna Europa pruža se podrška prevođenju knjiga i rukopisa.

3. Europski dan jezika

Ohrabreni golemim uspjehom Europske godine jezika 2001. godine, EU i Vijeće Europe odlučili su da će se Europski dan jezika obilježavati 26. rujna svake godine različitim manifestacijama za promicanje učenja jezika diljem EU-a. Cilj te je mjere građane osvijestiti o brojnim jezicima koji se govore u Europi te ih potaknuti na učenje jezika.

4. Europska jezična oznaka

[Europska jezična oznaka](#) nagrada je koju Komisija dodjeljuje za poticanje novih inicijativa u poučavanju i učenju jezika, nagrađivanje novih metoda poučavanja jezika i podizanja razine osviještenosti o regionalnim i manjinskim jezicima. Nagrada se dodjeljuje projektima iz zemalja sudionica za najinovativnije projekte učenja jezika, osobi koja je najviše napredovala u učenju stranih jezika te najboljem učitelju jezika.

5. Nagrada „Juvenes Translatores”

Komisija svake godine dodjeljuje nagradu „Juvenes Translatores” za najbolji prijevod učeniku koji ima 17 godina i dolazi iz neke od država članica. Učenici mogu prevoditi s bilo kojeg i na bilo koji službeni jezik Europske unije.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

A. Jezična raznolikost

Na početku treba napomenuti da je Europski parlament donio jezičnu politiku potpune višejezičnosti, što znači da su svi jezici EU-a jednako važni. Svi se parlamentarni dokumenti prevode na sve službene jezike i svaki zastupnik u Europskom parlamentu ima pravo izabrati na kojem će jeziku govoriti.

U svojoj rezoluciji od 24. ožujka 2009. naslovljenoj „Višejezičnost: prednost za Europu i zajednička obveza”^[3], Parlament je ponovio da podržava politike EU-a u području višejezičnosti i pozvao Komisiju da osmisli mjere za promicanje jezične raznolikosti.

Europski parlament usvojio je 28. ožujka 2019. program Kreativna Europa (2021. – 2027.)^[4]. U članku posvećenom ciljevima programa naglašeno je da treba u obzir uzeti posebnosti različitih zemalja, uključujući zemlje ili regije s posebnim geografskim ili jezičnim stanjem. Njime je također uvedena posebna odredba o podupiranju titlovanja, sinkronizacije i zvučnog opisa europskog audiovizualnog sadržaja radi poticanja „međunarodne prodaje i stavljanja u optjecaj nenacionalnih europskih djela na svim platformama”.

Odbor za kulturu i obrazovanje Europskog parlamenta radio je 2018. godine na izvješću o vlastitoj inicijativi naslovljenom „Jezična ravnopravnost u digitalnom dobu – prema ljudskom jezičnom projektu”, na temelju istoimene [studije](#) izrađene na zahtjev Odjela Parlamenta za ocjenjivanje znanstvenih i tehnoloških odabira. Rezolucija o jezičnoj ravnopravnosti u digitalnom dobu usvojena je na plenarnoj sjednici 11. rujna 2018.^[5] Tom je rezolucijom Parlament pozvao Komisiju da ocijeni najprikladnija sredstva za osiguravanje jezične ravnopravnosti u digitalnom dobu te da razvije snažnu i koordiniranu strategiju za višejezično jedinstveno digitalno tržište. Svake godine od 2007. Europski parlament dodjeljuje [Filmsku nagradu LUX](#). Nagrada uključuje izradu podnaslova na 24 službena jezika Europske unije za tri filma koja su ušla u finale.

B. Pružanje potpore manjinskim jezicima

Europski parlament donio je 23. studenog 2016. Rezoluciju o znakovnom jeziku i stručnim tumačima za znakovni jezik^[6]. Cilj je bio istaknuti da gluhi, gluhoslijepi i nagluhi građani moraju imati pristup istim informacijama i komunikaciji kao i ostale osobe u obliku prevođenja na znakovni jezik, titlovanja, pretvaranja govora u tekst i/ili alternativnih oblika komunikacije, uključujući usmene prevoditelje. U rezoluciji je također naglašeno da institucije EU-a već osiguravaju pristupačnost javnih događaja i sjednica odbora.

---

[3]SL C 117E, 6.5.2010., str. 59.

[4]Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0323.

[5]Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0332.

[6]SL C 224, 27.6.2018., str. 68.

Parlament je 2013. donio Rezoluciju o ugroženim europskim jezicima i jezičnoj raznolikosti u Europskoj uniji^[7], kojom poziva države članice da obrate veću pozornost na ugrožene europske jezike te da se posvete zaštiti i promicanju raznolikosti jezične i kulturne baštine Unije.

U studiji naslovljenoj „Manjinski jezici i obrazovanje: najbolje prakse i zamke“, naručenoj u ime Odbora za kulturu i obrazovanje Europskog parlamenta i objavljenoj početkom 2017., istražuje se stanje manjinskih jezika u obrazovanju u 13 studija slučaja.

Europski parlament donio je 7. veljače 2018. Rezoluciju o zaštiti i nediskriminaciji manjina u državama članicama EU-a^[8]. Njome se države članice potiču da zajamče poštovanje prava na uporabu manjinskog jezika i da zaštite jezičnu raznolikost u Uniji. Osim toga, u njoj se zalaže za poštovanje jezičnih prava u zajednicama u kojima postoji više od jednog službenog jezika te se Komisija poziva da u većoj mjeri potiče poučavanje i korištenje regionalnih i manjinskih jezika.

Pierre Hériard
05/2019

---

[7][SL C 93, 9.3.2016., str. 52.](#)

[8][SL C 463, 21.12.2018., str. 21.](#)

